

YOKSULLUĞUN TÜRKİYE YAZILI BASININDA SUNUMU

Araş. Gör. Seyhan AKSOY ^a

Özet

Toplumsal bir sorun olarak yoksulluk, güncelliğini yitirmeyen bir konudur. Ancak günümüzde, yoksulluk çoğunlukla haneler bazında tanımlanmakta ve bireyselleştirilmektedir. Bu çalışmada ise yoksulluk, özellikle 1980 sonrası küresel düzeydeki sermayenin yeniden yapılanma sürecinde, neo-liberal politikalar sonucunda ortaya çıkan bir durum olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, yoksulluğun medyada nasıl temsil edildiğini ortaya koymaktır. Çalışmanın amaçları doğrultusunda Hürriyet, Sabah, Zaman ve Cumhuriyet gazetelerinde yoksullukla ilgili toplam 49 haber ilk olarak içerik çözümlemesi ile kategorilendirilmiş ardından da seçilen 8 haber söylem çözümlemesine tabi tutulmuştur. Çözümlemeler sonucunda yoksulluğun sıklıkla medyada görmezden gelinerek yok sayıldığı ve ekonomik, politik bağlamından koparılarak yoksulluğun bireyselleştirildiği bulgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Medya, Neo-liberalizm

Abstract

Poverty as a public affair is an issue that has never been outdated. However, today poverty has been defined on the basis of household and individualized. In this study, it is assessed as a condition which results from neo-liberal policies during the process of restructuring global capital especially in the post-1980. Thus it is aimed to reveal how poverty has been represented in the media. With this purpose, 49 news related to poverty from Hurriyet, Sabah, Zaman and Cumhuriyet newspapers were categorized by content analysis and after 8 news were chosen and subjected to discourse analysis. As a result of analysis it is found that poverty has frequently been ignored in the media and individualized by detaching it from its economic and politic context.

Key Words: Poverty, Media, Neo-liberalism

1- GİRİŞ

Günümüzde yoksulluk ulaştığı nokta ve buna paralel olarak ortaya çıkan çeşitli görünüşleri nedeniyle güncelliğini yitirmeyen bir konudur. Yoksulluk çoğunlukla haneler bazında ele alınmakta, gelir ve tüketim arasındaki dağılıma bakılarak ölçülmektedir. Bu durum yoksulluğu gelir ve tüketim dengesi ya da dengesizliğine indirgemekte ve yoksulluğu bir sonuç olarak ortaya çıkaran boyutun ihmal edilmesine neden olmaktadır. Nitekim bu tarz bir değerlendirme, yoksulluğun sadece yüzeyde görünen yönünü ortaya çıkarmakta ve bireyin

* Araş. Gör. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Seyhan AKSOY seyhan@akdeniz.edu.tr

içinde bulunduğu durumun sebebi olarak bireyin yoksulluğu gösterilmektedir. Ancak temel problem, yoksulluğun ne tür görünüşlerle bağdaştırıldığı değil, yoksulluğun ardında işleyen temel mekanizmaların neler olduğunu ortaya koymaktır.

Toplumsal ve ekonomik bir sorun olarak yoksulluk, bir sebep olmaktan çok bir sonuçtur. Özellikle 1980 sonrası küresel düzeydeki sermayenin yeniden yapılanma süreci ve neo-liberal politikaların kapitalist toplumsal formasyonların ekonomik ve toplumsal yapılarında oluşturduğu eşitsizlikler ve dengesizlikler dünya ölçeğinde yoksulluğun temelini oluşturmaktadır. Bu bağlamda, dünya ölçeğinde gelir dağılımı dengelerini bozan neo-liberal politikalar, kapitalist toplumda yoksullaşmanın bir sonuç olarak ortaya çıktığını görmemizi sağlayacaktır. Bu nedenle çalışmada ilk olarak yoksulluğun bir sonuç olarak ortaya çıkmasına neden olan neo-liberal politikalara değinilecek, ardından da yoksulluğun medyada nasıl temsil edildiği ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Kavramsal Çerçeve

Kökenleri sömürgeciliğin başlangıcına kadar dayandırılabilir olan küreselleşme, üzerine en çok konuşulan kavramlardan biridir ve küreselleşmeye dair uzlaşma sağlanmış tek bir tanımdan söz etmek pek mümkün değildir. Aksine küreselleşme terimi, etrafında yeni bir ideolojik mücadele alanı yaratmıştır (Adaklı, 2006: 46). Kimileri küreselleşmeye olumlu anlamlar yüklerken kimileri de sürece olumsuz anlamlar yüklemektedir. Bu çalışmada küreselleşme, küresel ölçekteki şirketlerin elinde yoğunlaşan sermaye ve sermayenin önündeki engellerin kaldırılması yönündeki neo-liberal politikalar olarak görülmektedir.

1970'li yıllardan itibaren kapitalist sermaye birikiminde meydana gelen değişim, sermayenin krizden çıkmasını sağlamak için sermayenin çıkarına hizmet eden bir dizi yeni ve çok yönlü politikaları yani neo-liberalizmi işaret etmektedir. Bu nedenle Batılı kapitalist merkezlerde üretildiği haliyle kaçınılmaz bir süreci tarif eden küreselleşme yerine, kavrama ideolojik bir anlam yükleyen neo-liberalizm demek daha doğru olacaktır (Adaklı, 2006: 48). Nitekim McChesney'ye (2001) göre, yaşamakta olduğumuz kapitalist dönemi daha iyi tanımladığı için kullanılması gereken terim neo-liberalizmdir.

1960'ların sonu ile 1970'lerin başında üstünlük sağlayan refah devleti anlayışına bir tepki olarak doğan neo-liberalizm, hükümetlerin şirket çıkarlarına daha iyi hizmet verebilecek ölçüğe indirilmesini öngörmektedir. Bu nedenle yalnızca ekonomi ile değil politika ile de ilgilidir. Nitekim neo-liberalizm, İngiltere'de Thatcher ve ABD'de Reagan hükümetleri ile simgeleşmiştir. Yeni sağ politikalara (neo-muhafazakarlıkla da birleşerek ekonomide serbestliği, hukuk ve güvenlikte devlet müdahalesini savunan ideoloji) paralel bir yönetim anlayışı sergileyen bu hükümetler, kolektif iyiliğin, sektörel hedeflerini en asgari düzeyde devlet müdahalesi ile gerçekleştiren özel bireyler aracılığıyla sağlanacağını öngören doktrine bağlılıklarını ortaya koymuşlardır. Sonuçta devletin ekonomi alanındaki müdahaleleri azalırken, düzenin meşrulaştırılması amacına hizmet eden hükümetler ve geliştirilen programlar toplumsal yaşamın her alanını etkisi altına almış ve yeni bir dünya düzenini ortaya çıkarmıştır (Dağtaş, 2006: 28-30).

Minimal devlet ile birlikte serbest pazar ekonomisinin oluşturulması yönündeki neo-liberal politikaların üretim ve bölüşüm alanlarında pazarı serbest bırakması, ekonomik ve siyasal alanda birtakım sorunların doğmasına neden olmuştur. Üstelik şirketleşmiş kapitalist ekonomi ve getirdiği özgürleşme fikri; paylaşım, dayanışma, gönüllü yardım gibi değerlerin unutulmasına neden olmuştur. Bu doğrultuda neo-liberal politikalar, devletin sosyal yardım, güçsüzleri koruma gibi hizmetlerden elini eteğini çekmesi anlamına gelmiş ve yoksul kesimin karşılaştığı zorluklar giderek artmıştır. Bu durum yalnızca ulusal ekonomilerle sınırlı kalmamış, dünya ölçeğinde yoksullaşmaya da neden olmuştur (Dağtaş, 2006: 32).

İşgücü piyasalarının esnekleştirilmesi, emekçilerin örgütsüzleştirilerek ve esnek zamanlaştırılarak pazarlık güçlerinin aşındırılması, özelleştirmelerle birlikte işten çıkarılmaların artması, sosyal hakların gerilemesi, kamu hizmetlerinin tasfiyesi, sağlık ve eğitim gibi temel insan haklarına yönelik hizmetlerin özelleştirilmesi, ulusal düzenleme sistemlerinin deregülasyonu, IMF ve Dünya Bankası gibi kuruluşların dayattığı yapısal uyum programları¹ gibi 'düzenlemelerin' eşzamanlı olarak uygulamaya konulmasından oluşan neo-liberal politikalar, hem sanayileşmiş Kuzey ülkelerinde hem de sanayileşmekte olan Güney ülkelerinde yaygınlaşan yoksulluğun ortak kaynağını oluşturmaktadır (Özbudun, 2002: 54). Çünkü neo-liberal politikalar, görece dengeli bir gelir dağılımının olduğu, sosyal güvence ve hakların korunduğu refah devleti döneminin temel ilkelerini yerinden etmiş ve pek çok ülkede ekonomik krizlere, düşük tasarruf ve yatırım oranlarına, işsizliğe ve borçlanmalara neden olmuştur (Dağtaş, 2006: 32). Bu nedenle günümüzdeki yoksulluğun tüm görünülerinin, neo-liberal politikaların bir sonucu olarak ortaya çıktığı söylenebilir.

Bu kavramsal çerçeveden hareketle çalışmada, neo-liberal politikaların uygulanmaya başlamasından bu yana güncelliğini yitirmeyen bir konu olarak önemini koruyan yoksulluğun medyada nasıl temsil edildiği üzerinde durulacaktır. Konuyla ilgili olarak daha önce yapılmış çalışmalara bakıldığında, yabancı literatürde bu çalışmanın amaçlarıyla örtüşen "*Media Images of the Poor*" (Bullock vd., 2001) isimli çalışmadan söz edilebilir. Çalışmada fakirlerin medyadaki görünülerine ilişkin olarak; medyada sınıf sınırlarının bulanıklaştırılması, yoksulluğun yoksanması, yoksulluğun görselleştirilmesi, yoksulluğun suçla ilişkilendirilmesi, yoksulluğun ırkla ilişkilendirilmesi, yoksulluğun kadınlaştırılması şeklinde fakirliğe ilişkin medya imajları altı başlık altında niteliksel olarak değerlendirilmiştir.

Bir diğer çalışma ise medyadaki fakir temsillerine yönelik demografik (fakir temsilleri yaş, cinsiyet ve ırk açısından incelenmiş) bir araştırmayı içeren Clawson ve Trice'in (2000) "*Poverty As We Know It: Media Portrayals of the Poor*" isimli çalışmalarıdır. Bunların dışında literatürde spesifik olarak, yoksulluğun ırkçılıkla ilişkisinin araştırıldığı (Gilens, 1996; Entman, 1994), yoksulluğun sokak çocukları ile ilişkilendirildiği ve sokak çocuklarının televizyonda temsilinin konu edildiği (Summers, 2008), yoksulluğun suçla ilişkilendirildiği ve medyada nasıl gösterildiğinin araştırıldığı (Huhmann ve Brotherton, 1997) çalışmalar bulunmaktadır. Ancak bu

¹ * "1980'lerin başından bu yana IMF ve Dünya Bankası tarafından gelişmekte olan ülkelere (dış borçlarının yeniden görüşülmesinin bir koşulu olarak) dayatılan 'makro ekonomik istikrar' ve 'yapısal uyum' programları yüz milyonlarca insanın yoksullaşmasına yol açtı. Ekonomik yeniden yapılanmaya ve önemli döviz kurlarının sabit tutulmasına dayanan Bretton Woods anlaşmasının ruhuna aykırı olarak, yapısal uyum programları büyük oranda ulusal paraların istikrarsızlaşmasına ve gelişmekte olan ülke ekonomilerinin batışına katkıda bulundu" (Chossudovsky, 1999: 37).

çalışmalarda ya yoksulluğun medyadaki görünümü üzerine odaklanılmış ya da yoksulluk, ekonomik ve toplumsal bağlamından soyutlanarak bir sebep (şuçun, başarısızlığın, mutsuzluğun vb.'nin sebebi) olarak sunulmuştur.

Bu çalışmada ise yoksulluk bir sebep olmaktan çok, bir sonuç olarak değerlendirilecek ve bu doğrultuda medyada yoksulluğun nasıl temsil edildiği ortaya konulmaya çalışılacaktır. Çünkü yoksulluk sıklıkla haberlerde ve televizyon programlarında temsil edilmekte ve bu temsiller aracılığıyla yoksulluk yeniden üretilmektedir. Bu nedenle yoksulluğun medyada nasıl temsil edildiğinin ve nasıl bir anlam yarattığının ortaya konulması önemlidir. Nitekim medya, sürekli olarak tutarlı bir ideoloji ile toplumsal yapıyı, yönetilen sınıfların tahakküm altına alınmalarına kendi rızalarıyla katılımları aracılığıyla yeniden üreten ve haklılaştıran bir dizi değerler ve mekanizmalar üretir (Shoemaker ve Reese, 2002: 150). Bunun ardında yatan amaç ise kabullenilmiş bir düzen yaratmaktır ki bu da ideoloji ile mümkündür. Buradan hareketle medyadaki yoksulluk temsillerinin egemen ideoloji ile ters düşmeyen, onun varlığını tehlikeye düşürmeyen temsiller olduğu ve bu bağlamda medyadaki yoksulluk temsillerinin kaynağının gizlenerek yoksulluğun bir sonuç değil, bir sebep olarak gösterildiği öngörülmektedir. Nitekim medya haberleri de bağımlı konumdaki sınıfların mevcut olayları ve olguları egemen sınıfın bakış açısına göre görmelerini sağlamaktadır. Çalışmada bu kavramsal çerçeveden hareketle şu varsayımlar sınanacaktır:

- 1- Medyada yoksulluk yoksanmakta, görmezden gelinmektedir.
- 2- Medyada yoksulluk bireyselleştirilmekte ve içinde bulunulan durumun sebebi olarak gösterilmektedir.

II- YÖNTEM

Çalışmada, 26 Ekim- 08 Kasım 2009 tarihleri arasında yayımlanan ve farklı ideolojileri temsilen anaakım medyadan Sabah ve Hürriyet gazeteleri, muhafazakar kanadı temsilen Zaman gazetesi ve merkez solu temsilen Cumhuriyet gazetesi çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Çalışmada ilk olarak, örnekleme dahil edilen gazetelerdeki yoksulluk ile ilgili 49 haber içerik çözümlemesi ile kategorilendirilmiştir. Ardından da çalışmanın amaçları doğrultusunda, 49 haber içinden çalışmanın amaçları doğrultusunda seçilen 8 haber, söylem çözümlemesine tabi tutulmuştur. Böylelikle Türk basınında yoksulluğun nasıl temsil edildiği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2.1. İçerik Çözümlemesi

İçerik çözümlemesi; iletişimin belirgin içeriğinin nesnel, sistematik ve nicel tanımlarını yapan bir araştırma tekniğidir (Berelson, 1952: 19'dan aktaran Gökçe, 2001: 7) ve içerik çözümlemesinde kullanılan çeşitli analiz teknikleri vardır. Kategorisel analiz de bunlardan biridir. Kategorisel analiz, genel olarak, belirli bir mesajın birimlere bölünmesini ve bu birimlerin, belirli kriterlere göre kategoriler halinde gruplandırılmasını ifade eder. Bu çalışma kapsamında da yoksulluğun temsil edildiği 49 gazete haberi yoksulluğun temsil edilme biçimine bakılarak, habere ilişkin kategoriler ve içeriğe ilişkin kategoriler olmak üzere iki başlık altında toplanmıştır. Habere ilişkin kategoriler; 'haber hangi gazetede yer aldığı' ve 'haber yer aldığı sayfa' bazında

tanımlanmıştır. Yoksullukla ilgili haberin içeriğine bakılarak oluşturulan kategoriler ise şunlardır: 'haberin konusu', 'haberde kullanılan kavramlar', 'haberde görsel malzeme kullanımı', 'haber fotoğrafında gösterilen cinsiyet' ve 'yoksulluğun suçla ilişkilendirilmesi'. Haberin içeriğine ilişkin olarak oluşturulan bu kategorilerden bazıları Bullock vd.'nin (2001) "*Media Images of the Poor*" isimli çalışmasındaki kategorilerden uyarlanmıştır. İçerik çözümlemesine ilişkin kodlama yönergesi şöyledir.

Habere İlişkin Kategoriler

- **Haberin Yer Aldığı Gazete:** Haberin hangi gazetede yer aldığı kodlanarak, örnekleme dahil edilen gazetelerde yoksullukla ilgili kaç haberin bulunduğu niceliksel olarak ortaya konulacaktır. Böylelikle gazeteler arasında yoksulluğun temsili konusunda bir fark olup olmadığı tespit edilecektir.

- **Haberin Hangi Sayfada Yer Aldığı:** Haberin hangi sayfada yer aldığı bilinmesi, yoksullukla ilgili haberlerin gazetede en çok hangi haber (3. sayfa haberi, ekonomi, dış haber, gündem vb) kategorisinde yayımlandığının bilinmesi açısından önemlidir.

Haberin İçeriğine İlişkin Kategoriler

- **Haberin Konusu:** Örnekleme dahil edilen yoksulluk ile ilgili haberlerin konusunun ne olduğu ilk olarak doğrudan ya da dolaylı olarak yoksul/yoksullukla ilgili haber ve yoksulluğun konu edildiği haberler olarak ikiye ayrılmıştır. Doğrudan yoksul/yoksullukla ilgili haberler: suç, işsizlik, doğal felaket, sağlık ve başarı olarak kodlanmıştır. Yoksulluğun konu edildiği haberler: sosyal etkinlik/sosyal yardım, araştırma ve gündem olarak kodlanmıştır.

- **Haberde Kullanılan Kavramlar:** Günümüzde yoksulluk, ulaştığı nokta ve buna paralel olarak ortaya çıkan çeşitli görünüşleri nedeniyle güncelliğini yitirmeyen bir konudur. Ancak bu güncelliğine rağmen, medyada yoksulluk ile ilgili haberlerin sayısı çok da fazla değildir. Üstelik çoğunlukla yoksulluk doğrudan ifade edilmemektedir. Bu doğrultuda çalışmada örnekleme dahil edilen 49 gazete haberinde yoksulluğu ifade eden kelimeler: 'yoksulluk/ yoksul', 'fakir', 'yardıma muhtaç', 'mağdur', 'aç/açlık', 'ekonomik sıkıntı/ parasızlık' ve diğer olarak kodlanmıştır. Yoksullukla ilgili haberde yukarıda sıralanan kavramlar kullanılmamışsa, haberde kullanılan kavram 'yok' olarak kodlanmıştır.

- **Haberde Görsel Malzeme Kullanımı:** Yoksulluk bir taraftan yok sayılsa da diğer taraftan görselleştirilmekte ve böylelikle de seyirlik hale getirilmektedir. Bu nedenle yoksullukla ilgili haberlerde fotoğrafın ya da görsel bir malzemenin kullanılıp kullanılmadığının bilinmesi önemlidir. Bu doğrultuda kodlama yönergesi şöyledir: Yoksulla/yoksullukla ilgili fotoğraf kullanımı, ilgisiz fotoğraf kullanımı, hiç fotoğraf kullanılmamış.

-**Yoksulluğun Suçla İlişkilendirilmesi:** Günümüzde yoksulluk çoğunlukla suçla ilişkilendirilmektedir. Bu nedenle örnekleme dahil edilen gazete haberlerinin suçla ilişkilendirilip ilişkilendirilmediğinin niceliksel olarak tespit edilmesi ve eğer suçla ilişkili ise hangi suç ile ilişkilendirildiğinin bilinmesi de yoksulluğun medyada nasıl temsil edildiğinin ortaya konulması açısından önemlidir.

2.2. Söylem Çözümlemesi

Medya çalışmalarında çoğunlukla içerik çözümlemesine ek ya da onun alternatifi olarak kullanılan söylem çözümlemesinin uygulamaları çok çeşitlidir (Krappendorff, 1980'den aktaran Van Dijk, 2007: 165). Bu çalışmada Van Dijk'ın yaklaşımı doğrultusunda haberin tema, konu, bağlam gibi makro yapıları başlık, alt başlık, spot ve haber girişi üzerinden incelenecek, sözcük seçimi, cümle yapıları ve haberin retorisi üzerinden ise mikro yapıları incelenecektir. Çözümlemede ayrıca söylemin oluşmasını sağlayan unsurlardan biri olarak bağlam ve arka plan bilgisine yer verilmiştir.

III-BULGULAR

3.1. İçerik Çözümlemesine İlişkin Bulgular

Bu çalışmanın evrenini oluşturan 26 Ekim- 08 Kasım 2009 tarihleri arasında yayımlanan ve farklı bakış açılarına sahip Sabah, Hürriyet, Zaman ve Cumhuriyet gazetelerinde yayımlanan yoksulluğun doğrudan ya da dolaylı olarak konu edildiği 49 haber içerik çözümlemesine tabi tutulmuştur. Aşağıdaki tabloda çalışmanın örneklemini oluşturan yoksullukla ilgili haberlerin gazetelere göre sayı olarak dağılımı yer almaktadır.

Tablo 1. Yoksullukla İlgili Haberlerin Gazetelere Göre Dağılımı

Gazetenin Adı	Sıklık	Yüzde
Cumhuriyet	10	20,4
Hürriyet	13	26,5
Sabah	20	40,8
Zaman	6	12,2
Toplam	49	100,0

Türkiye’de medya homojen bir yapıda değildir, ideolojik yönelimleri farklı olan medya kuruluşları vardır. Bu nedenle kuşkusuz farklı ideolojik yönelimi olan medya kuruluşlarının haber içerikleri, neyin haber olup olmayacağı ve nasıl haber olacağı yönündeki eğilimleri de birbirinden farklı olacaktır. Yoksullukla ilgili en çok haberin yayımlandığı gazete anaakım medyada yer alan Sabah gazetesidir. En az haber ise muhafazakar kanadı temsil eden Zaman gazetesinde yayımlanmıştır. Ancak her ne kadar farklı medyalar farklı ideolojik yönelimlere sahip olsa da genel olarak medya, egemen yapıdan ve söylemden bağımsız değildir. Kuramsal çerçevede de belirtildiği gibi yoksulluk, neo-liberal politikalar sunucu ortaya çıkan, giderek küresel hale gelen ve güncelliğini yitirmeyen bir olgu olarak karşımızda durmaktadır. Ancak buna rağmen, içerik çözümlemesine tabi tutulan toplam 56 gazete nüshasında yoksullukla ilgili yalnızca 49 habere yer verildiği yani güncelliğini yitirmeyen toplumsal ve ekonomik bir sorun olarak karşımızda durmasına rağmen nüsha başına bir haberin bile düşmediği tespit edilmiştir. Bu bulgu, yoksulluğun medyada yoksandığı ve görmezden gelindiği varsayımını destekleyecek niteliktedir. Nitekim medyadan egemen ideolojiye tehlikeye düşürecek ya da sarsacak haberlere yer verilmesi beklenmez. Yoksullukla ilgili bir diğer kategori de haberlerin konusuna ilişkindir. Buna ilişkin veriler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 2. Yoksullukla İlgili Haberin Konusu

Haberin Konusu	Sıklık	Yüzde
Sosyal Etkinlik/ Sosyal Yardım	10	20,4
Suç	9	18,4
Araştırma	9	18,4
Sağlık	8	16,3
İşsizlik	7	14,2
Felaket	2	4,1
Gündem	2	4,1
Başarı	2	4,1
Total	49	100,0

Tablo 2’de gösterildiği gibi yoksulluk, sıklıkla sosyal etkinlik ya da sosyal yardım ile ilgili haberlerde temsil edilmektedir. Bu tarz haberlerde çoğunlukla ihtiyaç sahipleri, yardıma muhtaç gibi yoksulluğu çağrıştıran kavramlar kullanılmaktadır. Yoksulluğun temsil edildiği diğer haber içerikleri ise suç ile ilgili haberler ve yoksulluk üzerine yapılmış çoğunlukla istatistiki verilerin bulunduğu yoksulluk araştırmaları ile ilgili haberlerdir. Bu çalışma kapsamında sosyal etkinlik ya da sosyal yardım, araştırma ve gündem ile ilgili haberler yoksulluğun dolaylı olarak anlatıldığı, aktarıldığı haberler olarak değerlendirilmektedir. Çünkü bu haberler yoksulluğun dolaylı olarak konu edildiği haberlerdir. Diğer haberler (işsizlik, sağlık, felaket, başarı ile ilgili haberler) ise konusu doğrudan yoksul ya da yoksulluk olan haberlerdir. Yoksulluğun dolaylı olarak anlatıldığı haber sayısı 21, konusu doğrudan yoksul ya da yoksulluk olan haber sayısı ise 28’dir.

Tablo 3. Kullanılan Kavramlar

Kavramlar	Sıklık	Yüzde
Yoksul-Yoksulluk	9	18,4
Ekonomik Sıkıntı	4	8,2
Yardıma Muhtaç	4	8,2
Parasızlık	3	6,1
Mağdur	1	2,0
Aç/Açlık	1	2,0
Fakir	1	2,0
Toplam	23	100,0²

² Yüzdeler 49 haber üzerinden verilmiştir.

Yoksulun ya da yoksulluğun temsil edildiği haberlerde çoğunlukla yoksul, yoksulluk ya da yoksulluğu çağrıştıran (parasızlık, ekonomik sıkıntı, fakir, yoksul vb.) kavramlar kullanılmamaktadır. Yukarıdaki tabloda da gösterildiği gibi yoksulluğun temsil edildiği 49 haberin %53,1'inde yoksulluğa dair hiçbir kavram kullanılmamıştır. Bunun yerine, 'yalnızca 520 TL ile geçiniyorlardı', 'bir barakada yaşıyordu' gibi ifadeler kullanılmaktadır. Bu ifadelerin kullanıldığı haberlerde, yoksulluk dolaylı olarak ifade edilmekte ya da çağrıştırılmaktadır. Çalışmada, içerik çözümlemesine tabi tutulan 49 haberin 26'sında doğrudan yoksul ve/veya yoksulluğa ilişkin bir ifade kullanılmadığı tespit edilmiştir. Yoksulluk yoksanmış, görmezden gelinmiştir. Bu bulgu, Entman'ın (1995'ten aktaran Bullock vd., 2001: 233) yapmış olduğu *Television, Democratic Theory and Visual Constructions of Poverty* isimli çalışmasındaki bulgu ile örtüşmektedir. Nitekim Entman, yoksullukla ilgili 197 haber programını incelemiş ve bunlardan yalnızca 36'sında yoksul ya da yoksulluk gibi kelimelerin kullanıldığını tespit etmiştir. Bu doğrultuda, medyada yoksulluğun yoksandığına, yok sayıldığına ilişkin varsayımın desteklendiğini söylemek mümkündür.

Yoksulluk bir taraftan medyada yoksanmakta ve görmezden gelinmekte bir taraftan da yoksullukla ilgili haberlerde yoksulluk görselleştirilmektedir. Nitekim içerik çözümlemesine tabi tutulan 49 haberin %51'inde yoksul ya da yoksullukla ilgili bir fotoğraf kullanılmıştır. Hiç fotoğraf kullanılmayan haberlerin yüzdesi 26,5'tir. Haberlerin %22,4'ünde ise haber yoksullukla ilgili olmasına rağmen ilgisiz bir fotoğraf kullanılmıştır ve bu ilgisiz fotoğrafların büyük bir çoğunluğunda kadın fotoğrafı yer almaktadır.

Medyada yoksulluk çoğunlukla kadın ile özdeşleştirilir. Çünkü erkek egemen toplumlarda güçsüzlük, muhtaçlık, aciz olma durumları kadının konumuyla ilişkilidir. Nitekim kadın, erkek ve kadın ile erkeğin birlikte gösterildiği haber fotoğraflarına yönelik içerik çözümlemesi sonucunda yalnızca erkek fotoğrafının yer aldığı haberlerin sayısı 6 iken 15 haberde kadın fotoğrafı kullanıldığı bulgulanmıştır³. Ayrıca çalışmada, yoksullukla ilgili haberin muhatabı bir kadın olmasa da kadın fotoğrafı kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunun nedenini Erdoğan (2007: 312) yoksulluğun pornografisi kavramı ile şöyle açıklamaktadır:

"Zaten kendisi kapitalist aksiyomatiğin müstehcen yüzü olan yoksulluğun televizüel temsillerinin dili pornografiktir. Yoksul gösterimleri ile porno filmler arasında birçok paralellik kurulabilir. Her şeyden önce, her ikisi de müstehcen bir bakışı, seyri içerir ve her ikisinin de nesnesi bedendir. Yoksul gösterimleri, porno filmler gibi, mahrem olanı "gözler önüne serer"; izleyicisinin duygularını tahrik eder... Nasıl porno filmde oynayan kadının içli bir hikâye anlatması tasavvur edilemezse, televizyondaki yoksulun bir fıkra anlatması da düşünülemez. Her ikisinde de ağır ve yakın çekime sık sık başvurulur. Biri cinsel organları mercek altına yatırır; diğeri sakat ayağı veya solgun ve üzgün yüzleri...Her ikisi de, "çıplak" olarak sunuldukları iddia edilse de, hep bir "eksiklik" hissi uyandırır. Tüm bunlar düşünüldüğünde, yoksullar kadındırlar; cinsiyet olarak değilse bile, sembolik olarak" (Erdoğan, 2007:312).

³ Hem kadın hem de erkeğin birlikte gösterildiği haberlerin sayısı ise 6'dır. Görsel malzemenin kullanıldığı 36 haberin 9'unda kullanılan fotoğraflar sözü geçen kategorilere girmediği için tanımlanamamıştır. Bu haberler çoğunlukla yoksulluğa ilişkin araştırmalardan söz edilen ya da gündeme ilişkin haberlerdir.

Üçüncü sayfalar, polis-adliye haberleri ya da reality-show olarak tabir edilen programlar, yoksulların medyadaki daimi mekanlarıdır. Ancak buralarda yer bulabilmeleri kapkaç, uyuşturucu, cinayet vb. haberlerin aktörleri olmaları koşuluna bağlıdır. Buradan hareketle bu çalışmada da yoksulluğun suçla ne ölçüde ilişkilendirildiğine bakılmıştır. Çözümlenen 49 haberin, 9'u yani %18,4'ü suçla ilişkilendirilmiştir. Suçla ilişkilendirilen bu 9 haberin 7'sinde işlenen suç, cinayet iken diğer ikisinde dolandırıcılık ve kapkaçtır. Çalışmada bir diğer çözümleme de yoksullukla ilgili haberlerin gazetede hangi sayfalarda yer aldığıdır. Ancak analiz sonucunda anlamlı bir sonuca ulaşamamıştır. Haberlerin sayfalardaki dağılımı 1. sayfadan 32. sayfaya kadar değişiklik göstermektedir. Ancak yine de 49 haberin 8'inin üçüncü sayfada yer alıyor olması anlamlı bir bulgudur. Bu bulgu, suç ile ilişkilendirilen haberlerin sayısı ile örtüşür niteliktedir. Nitekim cinayet, hırsızlık vb. haberlerin gazetelerdeki yeri üçüncü sayfadır.

3.2. Söylem Çözümlemesine İlişkin Bulgular

Çalışmada, yoksulluğun medyada nasıl temsil edildiğini ortaya koyabilmek için, daha detaylı çözümleme yapabilme olanağı sunan söylem çözümlemesi yapılmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın örneklemini oluşturan 49 haber içinden çalışmanın amaçları doğrultusunda seçilen, her bir gazeteden iki haber olmak üzere, toplam sekiz haber söylem çözümlemesine tabi tutulmuştur. Söylem çözümlemesi için seçilen haberler, yoksulluğun dolaylı olarak konu edildiği araştırma, sosyal etkinlik/sosyal yardım ya da gündemle ilgili haberler içinden değil, doğrudan yoksulun ve/veya yoksulluğun temsil edildiği haberler (işsizlik, suç, felaket, başarı) arasından seçilmiştir.

a) Haber Başlıkları

Haberin özeti niteliğinde olan başlıklar, okuyucunun dikkatini habere çekecek nitelikte oluşturulur. Olayın nasıl sunulacağına dair ipuçları başlıkta verilir. Böylelikle okuyucu başlığa bakarak haberde ne okuyacağını bilir. Kuşkusuz okuyucu, olayın ya da haberin içine gazetenin istediği yönde çekilmeye çalışılacaktır.

Kızımı okutmak istiyorum (Cumhuriyet, 27 Ekim)

Kendisini değil, hayvanlarını sigortalattı (Cumhuriyet, 27 Ekim)

Sabaha karşı yatakta vahşet (Hürriyet, 29 Ekim)

Kore gazisinin yalnız ölümü (Hürriyet, 8 Kasım)

Türk işçi 2 çocuğunu boğdu (Sabah, 29 Ekim)

Ailesini bıçakla katletti, sonra ölmek istedi (Sabah, 6 Kasım)

Tarlada çalışıp üniversiteyi kazandı, öğretmen olacak (Zaman, 26 Ekim)

Felçli kocasını 12 yıldır sırtında taşıyor (Zaman, 8 Kasım)

Görüldüğü gibi yoksulluğun doğrudan konu edildiği haber başlıkları haberin içeriğine ilişkin ipuçları verir niteliktedir ve gazetelerin bakış açılarının aynası gibidir. Hürriyet ve Sabah gazetelerinin 29 Ekim ve Sabah gazetesinin 6 Kasım tarihli haberlerin içeriğinde, işsizlik ve ekonomik sıkıntı nedeniyle bunalıma giren kişilerin işledikleri cinayetler konu edilmekte ve doğrudan olayın kendisi vahşet, katletmek gibi kelimelerle okuyucuya aktarılmaktadır. 26 Ekim'de Zaman gazetesinde yer alan haberde ise yoksulluğuna rağmen üniversiteyi kazanan bir öğrenciden söz edilmektedir. Haberin başlığında da görüldüğü gibi bu, bireysel bir başarı olarak sunulmakta

ve yoksulluğun sınıfsal bir durum değil, bireysel bir durum olduğu mesajı başlıktan itibaren verilmeye başlanmaktadır. Cumhuriyet gazetesinin 27 Ekim, Hürriyet ve Zaman gazetelerinin 8 Kasım tarihli haberlerinde de dolaylı olarak yoksulluktan söz edilmektedir. Ancak bu başlıklarda da yoksullukla ilgili ya da yoksulluğu çağrıştıracak diğer kelimeler kullanılmamıştır.

Özetle, tüm haber başlıklarındaki ortak yön haberin başlığında yoksul ya da yoksullukla bağdaştırılan kelimelerin (yoksul, fakir, ekonomik sıkıntı, parasızlık vb.) kullanılmamış olmasıdır. Bu bulgu, yoksulluğun medyada yoksandığını, yok sayıldığını destekleyecek niteliktedir.

b) Giriş

Başlıkta olduğu gibi girişte de habere konu olan olay ya da olgular gazetenin bakış açısından sunulmaktadır. Haberin girişinde olayın özeti verilmektedir.

“Manisa’nın Turgutlu ilçesi’nde yaşayan ve bir süredir ekonomik sıkıntı nedeniyle bunalımda olduğu öne sürülen inşaat işçisi Abdulkadir Apak, dün 04:00 sıralarında evinin yakınındaki polis merkezine gitti. Uyuduğu sırada eşi Fadime Apak’ı boğazını keserek öldürdüğünü söyledi” (Hürriyet, 29 Ekim 2009)

“Pendik’te bir yıldır işsiz olduğu öğrenilen Hüseyin Erdem, eşini ve iki çocuğunu bıçaklayarak öldürdükten sonra kendisini de ağır yaraladı. Sebze meyve alım satımı işi yapan ve yaklaşık bir yıldır işsiz olan Hüseyin Erden’in (50), dün akşam...” (Sabah, 6 Kasım)

“Ailesiyle birlikte mevsimlik tarım işçiliği yaparak okul harçlığını çıkararak ve zor şartlar altında eğitimini üniversiteye kadar taşıyan Gülizar Çulcu, öğretmen olup başka Gülizarlar yetiştirmek istiyor” (Zaman, 26 Ekim 2009)

“Amasya’da bir baba okulların açılmasının açılmasının üzerinden 1 aydan fazla süre geçmesine karşın Anadolu kız meslek lisesinde 9. sınıfta okuyan kızı B.S.’ye kalacak yer bulamadığı için Yeşilirmak’a atlayarak canına kıymak istedi” (Cumhuriyet, 27 Ekim 2009)

“Samsun’un 19 Mayıs ilçesinde geçimini iki ineğinden elde ettiği sütü satarak sağlayan bir kişi, ahırında bulunan ineklerine hayat sigortası yaptırdı” (Cumhuriyet, 27 Ekim 2009).

“Güzide Fidan’ın hikayesi, incir çekirdeğini doldurmayacak meselelerle evliliğini bitirme kararı alan çiftlere ders olacak nitelikte. Güzide Hanım 12 yıldır yatağa mahkum olan eşinin eli ayağı... tüm zorlukları tek başına göğüsleyen Fidan, nikah masasında verdiği sözü tutarak sadakatin gerçek anlamını gösterdi” (Zaman, 8 Kasım 2009).

“Fransa’nın doğusundaki Isere bölgesinde bir Türk vatandaşı 7 ve 10 yaşlarındaki iki çocuğunu boğarak öldürdü... geçici işlerde çalışan ve bir süredir işsiz olan Türk vatandaşı polisteki ilk sorgusunda suçunu itiraf etti” (Sabah, 29 Ekim 2009).

“Muğla’nın Milas İlçesi’nde Bodrum karayolunun 3. km’sindeki terk edilmiş bir restoranın baraka benzeri kısmında yaşamını sürdüren 80 yaşındaki Kore gazisi Muharrem Topçu ölü olarak bulundu” (Hürriyet, 8 Kasım 2009)

Haberlerin girişi de haber başlıkları ile paralellik göstermektedir. Söylem çözümlemesine tabi tutulan sekiz haberin yalnızca üçünün (Hürriyet, 29 Ekim; Sabah, 6 Kasım; Sabah, 29 Ekim) girişinde işsizlik, ekonomik sıkıntı gibi yoksulluğa ilişkin kavramlar kullanılmıştır. Yoksulluğun suçla ilişkilendirildiği bu haberlerde yoksulluk, suçun kaynağı olarak gösterilmektedir. Oysa yoksulluk, çalışmanın kuramsal çerçevesinde de değinildiği gibi bir sebep olmaktan çok, neo-liberal politikalar sonucu ortaya çıkan bir olgudur.

c) Olayın Bağlamı ve Arka Planı

Haberlerde bağlamdan ve arka plandan kopuk olarak yalnızca bireyler ve olaylar üzerinde durulmakta (Van Dijk 1988’den aktaran Yaylagül, 2006: 76) ve temelde yatan sebepler göz ardı edilmektedir. Nitekim yoksullukla ilgili haberlerde yoksulluğun bir sonuç olarak ortaya çıkmasına neden olan ekonomik ve politik temeller göz ardı edilerek işsizlik, ekonomik sıkıntı, açlık vb. gibi yoksullukla bağdaştırılan kavramlar haberde geçen olayın ortaya çıkmasının sebebi olarak gösterilmektedir.

Ayrıca haberlerde ekonomik sıkıntı, işsizlik, parasızlık vb. nedeniyle kişinin başına gelenlerden kişinin kendisi sorumlu tutularak yoksulluk bireyselleştirilmektedir. Eğer kişi bu koşullar altında iyi yerlere gelebiliyorsa (Zaman gazetesinin 26 Ekim’de yayımlanan “Tarlada çalışıp üniversiteyi kazandı, öğretmen olacak” başlıklı haberindeki gibi) bu kişisel bir başarı olarak gösterilmektedir. Sabah gazetesinin 29 Ekim ve 6 Kasım, Hürriyet gazetesinin 29 Ekim tarihli haberlerinde olduğu gibi içinde bulunulan olumsuz durumun kaynağı olarak işsizlik gösterilmekte fakat işsizlik bireysel bir mesele olarak değerlendirilmektedir. Böylelikle okuyuculara “her şey kendi elinizde” mesajı verilmekte, mevcut düzene dair olumsuz herhangi bir söylemde bulunulmamakta ve bu doğrultuda yoksulluk, tarihsel, ekonomik ve politik bağlamından kopuk bir şekilde sunulmaktadır. Nitekim medyada haber değeri olacak olay ve olgular egemen sınıfın bakış açısıyla sunulmaktadır. Bireycilik yüceltilmekte, yoksullukta ve başarısızlıkta kişiler suçlanmakta, kusur bireylerde aranmaktadır (Yaylagül, 2008: 101). Bu bulgu, medyada yoksulluğun bireyselleştirildiğine ilişkin varsayımı desteklemektedir.

d) Haber Kaynakları

Haberlerde inandırıcılığı sağlamak amacıyla çeşitli haber kaynaklarına başvurulur ve bu kaynaklar referans olarak gösterilir (Dağtaş, 2006: 155). 26 Ekim- 8 Kasım tarihleri arasında Cumhuriyet, Hürriyet, Sabah ve Zaman gazetelerinde yayımlanan ve yoksullukla ilgili haberlerde ‘araştırma’ kategorisine giren haberlerde çoğunlukla araştırmayı yapan üniversitenin ya da kurumun referans olarak gösterildiği, herhangi bir suçun işlendiği

haberlerde ise çoğunlukla olayda adı geçen kişi ya da kişilerin yakın çevresinden alınan bilgilere yer verildiği görülmektedir.

“... Erden komşularının ihbarıyla olay yerine gelen polis tarafından Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne kaldırıldı. Komşulardan edinilen bilgiye göre Erden, oğlunun cesedine sarılmış vaziyette bulundu. Ezgi ile Melih kardeşlerin Esenyalı'da Turgut Reis İlköğretim Okulu'nda öğrenim gördükleri öğrenildi. Komşuları, 'sessiz, sakin ve çocuklarına düşkün' olarak tanımladıkları ...” (Sabah, 6 Kasım 2009).

Haberlerin bir kısmında da habere konu olan kişi ya da kişilerin konuşmalarına yer verilmekte ve böylelikle bireyler hem haberin konusu hem de haberin kaynağı olmaktadır. Örneğin Cumhuriyet gazetesinin 27 Ekim tarihli “Kendisini değil, hayvanlarını sigortalattı” haberinde: “Ekonomik durumum iyi değil. Tarım sigortam vardı, onu da düzenli ödeyemedim. Tek varlığım ve sermayem olan ineklerimin başına bir hal gelirse başka inek alacak durumum yok. Bu nedenle ineklerimi sigortalattım” diyen Recep Öztürk, hem haberin konusu hem de haberin kaynağı olmuştur. Benzer bir durum Cumhuriyet gazetesinin 27 Ekim ve Zaman gazetesinin 8 Kasım tarihli haberlerinde de bulunmaktadır.

e) Haberlerin Dili ve Kelime Seçimi

Kuşkusuz haberlerde kullanılan dil ve seçilen kelimeler haberin yer aldığı gazetenin ideolojik yöneliminden bağımsız değildir. Örneğin Zaman gazetesinin 8 Kasım tarihli, “Felçli kocasını 12 yıldır sırtında taşıyor” başlıklı haberin sonunda kişilerin içinde buldukları zor şartlara rağmen ‘Allah beterinden korusun’, ‘bugünlerimize şükür’ dedikleri ifade edilmektedir. Buna karşılık Cumhuriyet gazetesinin 27 Ekim tarihli “Kızımı okutmak istiyorum” başlıklı haberin sonunda Amasya Eğitim-Sen Şube Başkanı'nın konuşmasına yer verilmiş ve bu yolla sosyal devlete vurgu yapılmıştır: “Bu durumda başka ilçelerden ve köylerden gelerek yer bulamayan kız ve erkek öğrenciler yer bulamadıkları için çeşitli cemaatlere teslim oluyorlar. Sosyal devlet bu çocuklara sahip çıkmalı, yurt yapmalı”.

Yukarıdaki haberlerde de görüldüğü gibi gazetelerin habere konu olan olay ya da olguları aktarırken seçilen kelimeler ve bu doğrultuda haberin kurgulanışı birbirinden farklıdır. Nitekim insanlar arasındaki iletişimi sağlamanın aracı olan dil toplumsal bir olayken söz bireyseldir (Rifat, 1990:16). Bu nedenle bir toplumdaki bireyler aynı dili konuşsa da olay ya da olguları ifade etmek için seçilen kelimeler birbirinden farklı olabilmekte ve seçilen kelimeler, kişilerin dünya görüşlerini yansıtmaktadır. Haberlerde de benzer bir durum söz konusudur. Seçilen kelimeler, gazetelerin olay ve olgulara yükledikleri anlamı ve dünya görüşlerini yansıtmaktadır.

f) Haberlerin Retoriği

Retorik bir olay ya da olgunun ifade ediliş biçimidir. Haberde temel amaç, söylenenlerin doğru olduğu yönünde okuyucuyu ikna etmek ve ifadelerin etkinliğini artırmaktır. Bu nedenle haberlerde bir taraftan istatistik veriler, yer, saat, tarih, olaya karışan tarafların isimleri vb. gibi veriler kullanılarak haberde anlatılanların yorum değil, gerçek olduğu kanıtlanmaya çalışılırken (Yaylagül, 2006: 80), bir taraftan da habere konu olan olay hikayeleştirilerek okuyucuya aktarılır.

“Felçli kocasını 12 yıldır sırtında taşıyor...

Güzide Fidan'ın hikayesi, incir çekirdeğini doldurmayacak meselelerle evliliğini bitirme kararı alan çiftlere ders olacak nitelikte. Güzide Hanım, 1984 yılında geçirdiği menenjit sebebiyle yatağa mahkum olan eşinin 12 yıldır eli, ayağı. Eşinin yanından bir an olsun ayrılmadı. Tüm zorlukları tek başına göğüsleyen Fidan, nikah masasında verdiği sözü tutarak sadakatin gerçek anlamını gösterdi” (Zaman, 8 Kasım 2009). Haberin devamında ise sözü geçen kişilerin hayatları hikayeleştirilerek anlatılmaya devam edilmekte ve haberin gerçekliğinin kanıtı olarak sık sık (15 gün tedavi gördükten sonra..., 1992’de işten çıkarıldı..., işlerin iyi gitmemesine üzülen Demiray 1997’de tekrar rahatsızlanarak..., 1998’de eşinin SSK primlerini yatırarak) sayısal ifadelere yer verilmektedir.

SONUÇ

Bu çalışma, yoksulluğun medyada nasıl temsil edildiğine ve bu temsil ile nasıl bir anlam inşa edildiğine yöneliktir. Böylelikle Türkiye yazılı basınında yoksulluğun nasıl sunulduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. İçerik çözümlemesi sonucu elde edilen veriler ışığında yoksulluğun medyadaki temsilinde yoksulluğun yoksandığı, görmezden gelindiği ancak bununla tezat olarak yoksul ve/veya yoksullukla ilgili fotoğraflar kullanılarak yoksulluğun seyirlik hale getirildiği, haber fotoğraflarında sıklıkla kadın fotoğrafı kullanılarak yoksulluğun kadınlaştırıldığı ve sıklıkla suçla ilişkilendirildiği bulgulanmıştır.

Çalışmada içerik çözümlemesine ek olarak, medyadaki yoksulluk temsillerine ilişkin daha detaylı çözümleme olanağı sunduğu için eleştirel söylem çözümlemesi yapılmıştır. Bunun sonucunda yoksul ve/veya yoksullukla ilgili haberlerde tarihsel, ekonomik ve politik bağlamından kopuk olarak yalnızca bireyler ve olaylar üzerinde durulduğu ve yalnızca sonuçlara odaklanıldığı tespit edilmiştir. Yoksulluğun bir sonuç olarak çıkmasına zemin hazırlayan ekonomik ve politik temellerin göz ardı edilerek işsizlik, ekonomik sıkıntı, açlık vb. yoksullukla bağdaştırılan kavramların haberde geçen olayın ortaya çıkmasının kaynağı olarak gösterildiği ortaya konulmuştur. Buradan hareketle medyadaki yoksulluk temsillerinde; ekonomik sıkıntı, işsizlik, parasızlık vb. nedeniyle kişinin başına gelenlerden kişinin kendisinin sorumlu tutulduğu ve yoksulluğun bireyselleştirildiği söylenebilir. Her ne kadar farklı bakış açılarına sahip gazetelerin söylemleri arasında küçük farklar olsa da genel olarak bu söylemlerin egemen ideolojiyi tehlikeye düşürecek söylemler olmadığı aşikardır.

Sonuç olarak egemen çıkarılara hizmet eden ideolojik bir aygıt olarak medyada yoksulluk sıklıkla yok sayılmaktadır. Ancak yoksulun ve/veya yoksulluğun doğrudan ya da dolaylı olarak konu edildiği haberlerde ise yoksulluk, sınıfsal yapısı görmezden gelinerek bireyselleştirilmekte ve ekonomik, politik bağlamından koparılıp sıklıkla habere konu olan olayın sebebi olarak gösterilmektedir.

Yoksulluğun medyada nasıl temsil edildiğine yönelik olarak yapılan bu çalışma, örneklem açısından sınırlı bir zaman dilimini kapsamaktadır. Bu durum, çalışmanın kısıtıdır. Bundan sonraki çalışmalar için 1970’ler, 1980’ler, 1990’lar ve 2000’ler dönemlerini de kapsayacak zaman dilimlerine bakılması ve böylelikle de toplumsal değişimin yoksulluk haberleri üzerinden analiz edilmesi önerilebilir.

Kaynaklar

Adaklı, Gülseren. (2006), **Türkiye’de Medya Endüstrisi Neoliberalizm Çağında Mülkiyet ve Kontrol İlişkileri**, Ütopya Yayınevi: Ankara.

Bullock, Heather. E., Wyche, Karen. F. ve Williams, Wendy. R. (2001). Media Images of the Poor. **Journal of Social Issues**. Volume 57, Number 2, 229-246.

Chossudovsky, Michel. (1999), **Yoksulluğun Küreselleşmesi**, Çivi yazıları: İstanbul.

Clawson, Rosalee.A. ve Trice, Rakuya. (2000), “Poverty As We Know It Media Portrayals of the Poor”, **Public Opinion Quarterly**, Volume 64:53–64

Dağtaş, Erdal. (2006), **Türkiye’de Magazin Basını**, Ütopya Yayınevi: Ankara.

Entman, Robert. M. (1994), Representation and Reality in the Portrayal of Blacks on Network Television News, **Journalism Quarterly**, Vol. 71

Erdoğan, Necmi. (2007), “Ağır Çekim Yoksulluk”, **Yoksulluk Halleri**, Necmi Erdoğan, (der.) içinde. İletişim Yayınları: İstanbul.

Gilens, Martin. (1996), “Race and Poverty in America Public Misperceptions and the American News Media”, **Public Opinion Quarterly**, Volume 60:515–541.

Gökçe, Orhan. (2001), **İçerik Çözümlemesi**, Selçuk Üniversitesi Yaşatma ve Geliştirme Vakfı Yayınları:36, Konya.

Huhmann, Bruce.A. ve Brotherton, Timothy.P. (1997), “A content analysis of guilt appeals in popular magazine advertisements”, **Journal of Advertising**; Summer 1997; 26, 2

McChesney, Robert.W. (2001), “Global Media, Neoliberalism and Imperialism”, **Monthly Review**: 52/10

Özbudun, Sibel. (2002), “Küresel Bir Yoksulluk Kültürü mü”, **Yoksulluk, Şiddet ve İnsan Hakları**, Yasemin Özdek (editör) içinde, TODAİ Yayınları: Ankara.

Rifat, Mehmet. (1990), **Dilbilim ve Göstergibilimin Çağdaş Kuramları**, Düzlem Yayınları: İstanbul.

Shoemaker, P., Reese, D., S. (2002), "İdeolojinin Medya İçeriği Üzerindeki Etkisi", **Medya Kültür Siyaset**, Süleyman İrvan (Der.) içinde, Alp Yayınevi: Ankara.

Summer, John. (2008), "Televising homelessness: Television documentary and homelessness in New Zealand", **Communication Journal of New Zealand**, Vol. 9, Issue 1.

Van Dijk, Teun. A. (2007), "Medya İçerikleri Bir Söylem Olarak Haberin Disiplinler Arası Çözümlemesi", **Medya Metinlerini Çözümlemek**, Gülseren Şendur Atabek ve Ümit Atabek (Der.) içinde, Siyasal Kitabevi: Ankara.

Yaylagül, Levent. (2006), "Ağaca'nın Tahliyesine Yönelik Haberlerin Türkiye Yazılı Basınında Sunumu", **Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi**, 2006/4.

Yaylagül, Levent. (2008), **Kitle İletişim Kuramları**, Dipnot Yayınları: Ankara.